

REVISTA QUINCENAL DE CRENTES GALEGOS

ANO XXX • Nº 821 - Do 29 de novembro ao 12 de decembro de 2010

Co Sahara no corazón

A foto que fala

Vigo. Hai silencios que matan. Aplicación práctica da doutrina Ratzinger.

O trasno De como o Sáhara amortiza a Rubalcaba

Daniel López

Hai pobos malditos, diversos e variados, pero non temos outro máis perto có saharauí. Por historia, por proximidade, polos nenos e nenas, polo sentimento de culpa da chapuza descolonizadora. Os saharauís, na súa propia terra, á penas poden falar e debater, non poden manifestarse, á penas poden estudar, á penas vivir. Un estado “administrador” converteuse por declaración propia en propietario do seu territorio. E recolonizouno ás bravas, pola vía policial, porque todo Marrocos é un inmenso estado policial. Non hai ningunha lexitimidade a esa posición de Marrocos. Nas Nacións Unidas esa posición non está aceptada, porque formalmente o Sahara é a última colonia de África.

Os saharauís teñen todos os argumentos, todas as razóns, e ningún dereito. Teñen menos dereito cóos iraquís, cóos kosovares, mesmo cóos afgáns. Pero non teñen padriños. E sen padriños –ou no seu defecto, algo de petróleo- non hai paraíso.

Este asunto cabrea e indigna a unha altísima proporción da cidadanía española. As razóns de Estado son escuras, profundas, importantes. A contención da inmigración, que non nos toquen os

melindres –Ceuta e Melilla-, a barreira contra o integrismo. Onde pon Zapatero os límites da “real-politik”?

Houbo unha proposta simpática na época da transición, que non recorde de quen viña: a definición constitucional de España como un Estado –tamén- africano e a súa incorporación á Organización de Estados Africanos. Non era ningunha parvada. Se cadra nesa circunstancia o goberno central estaría en condicións de presentar un contencioso contra Marrocos e pedir un plebiscito en toda a zona Bérber, o Marrocos ex-español, para ver se aquela xente –fagocitada no seu momento pola monarquía alahuí- quere seguir en Marrocos, adherirse como comunidade autónoma a Melilla, ou declararse independente. Iso si que sería tomar a iniciativa. Melindre por Melindre.

A descolonización foi de traca. E a historia dos nosos amigos saharauís indignant. E mentres, o efecto Rubalcaba, medio amortizado. E que viva o surrealismo! A ver que din as novas sondaxes sobre o precario equilibrio PP-PSOE despois deste “incidente”. Cousas vedes!

Editorial Orgullosos do noso, orgullosos de Magdalena Mariño

Non é este un dato moi coñecido, pero na primeirísima Irimia, aquel semanario que comezou a redactarse en Vilalba, con Pepe Chao e Sari, con Victorino Pérez, con X.A. Miguélez e Manolo Regal, había unha colabora chamada Magdalena Mariño. Ese era o alcuño que se puxo Agustín Fernández Paz, un profesor de secundaria que escribía sobre ensino e pedagogía.

Case trinta anos despois Agustín Fernández Paz é un respectado e premiadísimo escritor en Galicia e no mundo, incluída España, que lle concedeu o premio nacional de literatura infantil e xuvenil na súa edición de 2008, pola súa obra *O único que queda é o amor*. Amor e coherencia.

a actual Xunta é responsable ante a Historia de lexislar por vez primeira contra a nosa lingua

que marca camiño. E dalgunha maneira sentimos que aquel espírito de gratuidade, de servizo, de anonimato e ausencia de protagonismos, de militancia a prol do aparentemente imposible, de todo iso que vive en Irimia desde sempre... está presente nesa decisión da nosa benquerida Magdalena Mariño. Ademais, o Agustín fíxoo con elegancia, sen ruído, con consistencia. Negouse a facer declaracións; só un comunicado breve e conciso: agradece ao xurado que se fixasen nel, considera que o premio é para todo un colectivo de escritores de literatura xuvenil e di que non o pode aceptar porque está comprometido coa palabra dada no manifesto do colectivo Prolingua, ao que se remite.

Que di ese manifesto? Algo elemental, contundente, limpo. Co título de “Rosalía Castro non o aceptaría” manifestan “que nin a actual Xunta nin o seu Presidente, responsables ante a Historia de lexislaren por vez primeira contra a nosa lingua, poden atribuírse agora o papel de benfeitores da cultura galega” Aínda máis: “as mellores intelixencias deste país non aceptarán ser utilizadas... e xulgamos lexítimo non aceptar ningún premio que veña hipotecado por agresións contra a mesma cultura que se finxe exaltar con protocolario boato”

Estes días Fernández Paz estivo moito na prensa, por algo nada habitual: por renunciar, por coherencia, a un premio importante, concedido pola actual Xunta, a través de Cultura e Turismo: o premio da cultura galega.

Desde Irimia sentimos agradecemento e orgullo polo noso colaborador daqueles inicios, un xesto

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Cando casamos hai máis de seis meses decidimos miña muller máis eu darlles o típico detalle aos invitados. Escollemos dar as pastillas de xabón que fan no Mosteiro de Armenteira.

A verdade é que se trata dun xabón moi odoroso e que entre os que foron á voda resultou un pequeno éxito. Hai que ver que ben fas as cousas as relixiosas de alí. Son toda unha mostra de cariño e bo facer.

Hai uns días tiven que chamalas por un asunto relativo á miña profesión. Cando falei cunha delas e ao presentarme dicindo o meu nome e quen era axiña soltou a interlocutora: “Claro que te coñezo, o

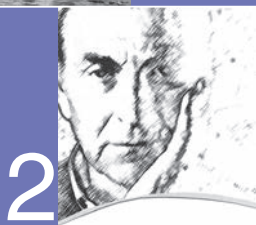
marido de Mar”. Quedei abraiado. Que boa memoria. Ou se cadra non é só unha cuestión de memoria prodixiosa. Os que coñecemos aquilo sabemos que estamos nun sitio onde sempre te sentes ben acollido. Alí respírase paz e felicidade. Na comunidade das irmás de Armenteira hai algo que só se entende dentro da mensaxe evanxélica. Sen dúbida na venda do xabón non houbo só unha transacción económica. Houbo sobre todo un corazón enorme que participou dende a oración e a acollida. Evanxeo puro e en pequenas doses. Non me parece raro que San Ero quedara abraiado co canto do paxaro en Armenteira. Seguro que foi despois de mercar uns xabóns. Ide comprobalo.

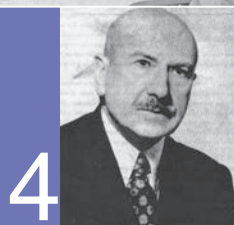
1

3

2

4

A peneira

1

A ampliación da costeira animou o 2º porto estatal en **BONITO**, o de Burela, que subhastou o dobre (o 70% galego). No outono menos, porque migra. Tamén se poxa pescada e xurelo, con 86 embarcacións: 34 menores, 21 pincheiros de fondo e 20 de superficie... En Galicia 40.000 persoas traballan na pesca e 17.000 en actividades dependentes. Na ilustración, o Barco-Museo Boniteiro.

2

O día 3 terá lugar o Foro da Paz e o 13 a "Memoria da guerra, reconciliación e cultura de paz", de "Nomes e Voces" da Cátedra Cultura de Paz e Dereitos Humanos na **USC**. Mentres, lemos a Marcos Ana (Salamanca 1920), loitador aos 17, contra o golpe de 1936 e polo que estivo 23 anos detido. Exiliado, funda en Francia, con Picasso, o Centro de Solidariedade con España. A poesía é a súa arma en *Decídme cómo es un árbol*.

3

Pola **SANTA LUCÍA** -minguan as noites e medran os días-, celebramos o alfabeto Braille e a lingua de signos, que axudan a millóns a integrárense, comunicárense, aprenderen, informárense... Na foto, a clase desta lingua en Filoloxía, na Universidade de Vigo. Reivindicamos melloras, coma os DVD que lles permitan ver as películas subtituladas.

4

Rematando o ano rexeitamos o esquecemento político e cultural do centenario de Ricardo **CARBALLO CALERO**, fundador do Partido Galeguista, oficial no exército republicano, condenado a morte polo franquismo, pai da historia da literatura e pioneiro, en solitario, da nosa lingüística. O teatro do Colexio Fingoi de Lugo, no 60 aniversario, celebra ao seu director representando a súa obra.

6

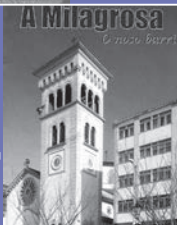
8

5

7

Alfonso Blanco Torrado

5

Edwards recibe o Nobel pola fecundación “in vitro”, que fixo posible millóns de nacementos. O investigador X. Vielba estuda o proceso celular do castiñeiro, para produci-lo “in vitro”, dende exemplares de 10 anos. Alibós e a Deputación de Lugo asinan contratos para faceren **SOUTOS** de 10 hectáreas e rendibilizar o solo en contra do minifundismo, abandono, lume, etc... A súa produción emprega 10.000 persoas.

6

Os “camisas vermellas” urxen a liberación dos detidos na protesta de maio contra a ditadura de **TAILANDIA**. Marxinados do norte, defensores do goberno renovador cos microcréditos e universalización do ensino, deposto no golpe do 2006 (6 golpes en 10 anos). Cun rei, o xefe máis lonxevo no poder (dende 1946), atrincheirado polas elites económicas e militares, que manteñen a desigualdade e a inxustiza.

7

A Unión de Asociacións Veciñais de **LUGO**, traballa por dignificar os nomes das rúas da Milagrosa cos do sindicalista Anselmo Sampedr ou Xosé Fernández, o crego que fundou a igrexa. Na portada do Boletín a praza nova, agora o Agro do Rolo. No Polígono das Gándaras van bautizarse cos nomes de científicos galegos e en Garabolos coa toponimia tradicional.

8

O Campus do **MAR** de Vigo incrementa a investigación dos océanos: en 10 anos catalogaron 250.000 especies das máis de 1 millón que o habitan. Nunha pinga de auga mariña hai 38.000 bacterias e nun gramo de area entre 5000/19.000, que poden ser 1000 millóns. Cada ano descóbrense entre 100 e 150 especies de peixe, e semella que quedan por descubrir unhas 5.000. Na foto, a escultura de Leopoldo Nóvoa na Facultade de Filoloxía.

ECONOMÍA A economía da morte

Pedro Pedrouzo Devesa

Non hai morte que non nos colla desprevidos. Os nosos seres queridos sempre deciden partir cando un menos o espera. Ante iso ficamos desconsolados, porque a ausencia é o sentimento máis amargo que podemos padecer, e rebelarse contra ela parece o máis natural.

Pero realmente, unha vez feito o traballo, como dixo un sabio, este non é sitio para quedar. Chega o momento no que o desgaste é tan grande que non compensa seguir. Esa rara lóxica á que, chegado o momento, se abandona o noso corpo, é visceralmente rexeitada polo resto dos humanos, que pedimos prórroga, aferrándonos a unha vida que nos escapa de entre as mans cando perdemos a alguén achegado.

Ao redor da morte hai unha burocracia necesaria, pero esgotadora para a familia. Funerarias, tanatorios, autobuses e florerías agromaron nun sector necesitado de acougo. O necesario traballo que fan neses días, marcados pola tristura, convérteos en irremprazables, pois, queiramos ou non, necesitamos delegar o traballo que supón esa mala compañeira que acode de forma inesperada a visitar a outro.

Canto máis necesario se volve un negocio, maior é o seu poder, e maior atención se lle ten que prestar para que non devese en abuso. Os grandes abusos sempre comezan sendo grandes servizos, e a especial situación de desvantaxe coa que nos enfrontamos neses momentos ante os profesionais do *fúnebre*, debería obrigalos a facerse extremadamente coidadosos en non abusar da súa posición de poder sobre nós.

Por iso, sería moi proveitoso saber canto custa fabricar un cadaleito, por que todos son practicamente igual de ostentosos e caros?, por que se disparan todos os servizos de transporte e florería? En días coma eses ficamos indefensos ante a voracidade dun negocio que consome miles de euros de forma tan rápida que sorprende. Pode que realmente todo valla o que custa, pero segundo vas pagando as facturas, vaiche quedando cara de imbécil. E queda tan feo pasar neses momentos por cutre, que calquera discute nada. Ao final, o único profesional que semella seguir cobrando o mesmo que hai vinte anos é o amigo cura que se achega (unha vez máis) a acompañar outra despedida familiar. Algún día terá que actualizar, tamén, as súas tarifas.

O Peto do Santo Antón

Rubén Aramburu

Traio un cabreo que non vexas. Unha persoa cóntame que está a ser perseguida por un maleficio que lle botou alguén. Escóitoo e intento convencela de que esas cousas non existen a non ser que nos deixemos levar pola suxestión. Non hai forma, está convencida e agora ven o peor: foi a un famoso santuario onde os cregos se dedican a botar meigallos e gañar cartos. Foron estes cregos quen lle meteron na testa que tiña un defunto enriba e que había que espantalo. Xa escoitara que estes tipos recomendan meigas e videntes aos seus "pacientes".

Xa está ben, pero cómo se pode seguir con estas andrómenas e alimentar o medo e seguir presentando unha relixión feiticeira e máxica? Non sei quen manda nestas cousas pero debían pensar que se fai moito dano, esta persoa estaba angustiada e miraba o mal por todas partes.

Alguén sometido a tales tensións pode acabar facendo calquera tolemia.

Resulta que algunhas liturxias son sacrílegas porque non respectan as normas, e poñen alegría e festa na xente e entón hai que perseguilas. E que pasa con estes negocios do demo? Hai que bendicilos?

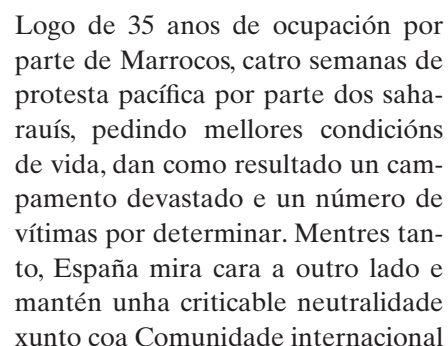
En Vigo vai falar José Antonio Pagola, que tamén levou paus dabondo por contar un Xesús fondamente humano e é nesa humanidade tan grande onde Deus transparenta o seu ser. Precisaremos ir de romeiros a escoitar a Pagola e a quen prende luces no medio de tanto escurantismo e tanto medo.

É advento, tempo de esconxurar o mal, pero non con cousas raras, senón coa esperanza de saber que Deus pode nacer en cada un de nós se nace a xustiza e a fraternidade. É tempo de berrar Marana-tá, e deixarse de tanto meigas fóra!

O CARRABOXO por ROBE LOIS

A colonización española do Sahara occidental comezou a finais do século XIX, cando as potencias europeas se repartiron o continente africano na Conferencia de Berlín de 1885. Unha política dilatoria do Estado español (creación dun partido saharauí de obediencia española, sistemático adiamento do referendo de autodeterminación, lento e pesado despregamento diplomático...), a situación foi-se volvendo cada vez máis insostible.

8

algúns combates cos guerrilleiros da Fronte Polisaria. De seguido España evacuou os seus nacionais e evitou a temida confrontación.

Desde entón, e a pesar da ambigüidade e cambio de posición dalgúns políticos da transición, a conciencia de corresponsabilidade coa situación do pobo saharauí non deixou de medrar no seo da sociedade civil española. Para moitos cidadáns, o abandono dos saharauís á súa propia sorte segue sendo a materia pendente da política exterior española desde a transición, que non se puido emendar coa suposta “neutralidade activa” que mantén España no conflito.

Desenvolvemento do conflito e perspectivas de resolución

Tras a retirada española en 1976, a Fronte Polisaria proclama a República Árabe Saharaí Democrática (RASD). Á súa vez, os exércitos marroquí e mauritano penetran no territorio saharauí, onde se atopan coa resistencia da guerrilla da Polisaria. A primeira vítima que cobra a agresión é o desprazamento forzado dunha boa parte da poboación saharauí cara aos campos de refuxiados de Tinduf en Alxeria. Os enfrontamentos teñen un desigual e variable resultado.

O avance militar marroquí consolídase no que se considera o Sahara útil; isto é, onde se atopan os seus principais recursos naturais: fosfatos, pesca e, segundo algunhas prospeccións, petróleo e gas natural.

Desde entón, as conversas entre a Polisaria e Marrocos non lograron concretarse en ningún acordo ou avance significativo, a pesar dos sucesivos plans barallados durante todo este tempo. As posicións das partes

seguen sen aproximarse e é moi probable que sigan manténdose inamovibles nun futuro inmediato. Xa que logo, o escenario máis previsible é unha prolongación da situación actual, nin de guerra nin de paz.

Pero as décadas de ocupación, represión e agravios non contribuíron a dobregar a vontade política dos saharauís de ser un día libres e in-

limiar do medo. Por iso é polo que se mostran desafiante coas súas accións colectivas de protesta.

Co establecemento do campamento de Gdeim Izik os saharauís dos territorios ocupados simbolizaron o exilio interior ao que están sometidos, ao mesmo tempo que retiraban a súa obediencia política á ocupación. Sen esquecer, para rematar, a crecente co-

Décadas de ocupación e represión non dobregaron aos saharauís

dependentes. Pola contra, a súa conciencia nacional e nacionalista incrementouse. A iso súmase a mocidade. Neste sentido, obsérvase un desprazamento do epicentro do movemento de resistencia saharauí desde o exilio cara ao interior, cunha evidente renovación xeracional. A maioría dos seus mozos e mozas naceron baixo o réxime de ocupación marroquí, están familiarizados co mesmo e pasaron o

nivencia, solidariedade e implicación da sociedade civil española e transnacional; e na que a información xoga un papel crucial ante unha sociedade internacional de Estados que se mostra indiferente á traxedia saharauí. Esperamos que os dereitos humanos das persoas e do pobo saharauí sexan respectados e garantidos polos organismos internacionais.

Instantánea da Marcha verde da que se cumpren 35 anos

O foro mundial da educación 2010 en Compostela

Este próximo mes de decembro vai ter lugar en Santiago de Compostela o Foro 2010, **un gran contedor de eventos e actividades a nivel mundial que xiran ao redor da Cultura da Paz**. Promovida inicialmente polo *Seminario Galego de Educación para a Paz* e pola *Fundación Cultura de Paz*, conta, desde o seu inicio, co apoio de distintas institucións públicas e privadas, particularmente, da Xunta de Galicia, do Xacobeo 2010, do Concello de Santiago, da USC, así como de numerosas entidades e organizacións da sociedade civil, especializadas na educación e a investigación para a paz, e á que se foron sumando outras moitas institucións e asociacións de moi distinto ámbito e especialidade, entre as que se atopa a Asociación Irimia, que vai estar encargada da organización dunha das súas actividades no marco do Foro Mundial da Educación.

Entre o 9 e o 15 de decembro na capital de Galicia van ter lugar, dentro do Foro, o “Congreso Internacional sobre Dereito Humano á Paz”, o “Congreso Internacional sobre Información e Dereitos Humanos”, o “Congreso Internacional sobre Memoria de Guerra, Reconciliación e Cultura de Paz”, así como o “Foro Mundial da Educación”, da que a Asoc. Irimia forma parte. Deste xeito vaise poder contar un amplo abano de actividades e relatorios, nos que participarán as persoas máis salientables deses eidos no contexto internacional.

Dialógo interrelixioso e cultura de paz

Vaise cumprir unha década dende que tivese lugar en Porto Alegre (Brasil) o primeiro Foro Mundial da Educación. Este xa é na actualidade unha realidade que posibilita a construción de redes entre millóns de persoas que se senten atraídas pola idea de artellamento, intercambio e democratización de saberes e experiencias, para construír espazos para a creación colectiva, nunha plataforma internacional, aberta e plural, en defensa dos elementos axiais da educación, como son o seu carácter público, de balde, laico, obrigatorio, de calidade, e que promova unha cultura de paz, aspectos que pensamos deben ser soporte fundamental dos Estados verdadeiramente democráticos.

A Asociación Irimia contribúe a realización do FME coa organización dunha actividade, xunto ao “Foro Espiritual Estella”, un grupo de reflexión e vivencia espiritual non identificado con ningunha igrexa ou relixión concreta, senón aberto a todos os credos. Para isto propuxo unha actividade, **“DIALÓGO INTERRELIXIOSO E CULTURA DE PAZ”**. A través dunha dinámica que busca unha participación activa, onde se combinan a presentación de experiencias e unha mesa redonda, abordaranse os contidos dende tres puntos de vista:

1. Os conflitos relixiosos e culturais, un dos problemas fundamentais para unha cultura de paz no mundo actual

A solución non está en acabar coas culturas e as relixións, senón nunha auténtica *interculturalidade* e unha verdadeira *interrelixiosidade*.

2. O “problema” relixioso e cultural da paz supón boa vontade, pero tamén coñecemento e comprensión do outro, da súa relixión e a súa cultura

A busca actual do diálogo entre culturas e relixións abre o noso mundo a un futuro realmente pacificado, O respecto a todo ser humano esixe o respecto a toda cultura e o mutuo coñecemento das diferentes culturas, o que require entrar na súa maneira de ver o mundo e darlle respostas aos problemas vitais.

3. O reto máis importante da relixión no século XXI é o diálogo inter-relixioso, que supón pasar a un diálogo-converxencia-descubrimento da complementariedade do outro.

Isto supón un “*desarme cultural*”, de cada unha das culturas e relixións, que pretenda impor a paz desde as súas propias claves. A paz non pode ser o monopolio de ningunha cultura ou relixión.

Into my prebe! (Tres conselleiro en visita oficial)

Fabuloso. Un espectáculo fabuloso. Tres conselleiros veñen inaugurar bocatas de atún ao recreo. Galegos coma nós! Días antes pintan á velocidade da luz a fachada do centro que estaba inestable, ou sexa, caía a cachos. Faise con pistola para darlle unha cor e que diga bonita nas fotos.

O ex alumno que a pinta exclama “a ver se dura un ano... É que con pistola sae aparente na TVG, aínda que durar, he he he, non dura”. A parte de atrás do centro segue sen pintar e eu lembro a Berlanga.

Unha empresa limpa todos os cristais a véspera. Cólganse bandeiras xigantescas de mastros podres (de feito as bandeiras arrastraban polo chan), pero, á fin, chegha o gran día....

Os conselleiros, sinxelos e bondadosos, reparten bocatas de atún encargados a unha empresa de cátering. Iso é eficiencia, por suposto, non a das cociñeiras do centro que fan os bocatas todos os días. Os pais da patria son admirados por un discreto séquito composto polo alcalde, o superdelegado, os caciques locais e o cadro de persoal contratado do concello, animada a asistir. Logo, os tres servidores públicos, cun sorriso nos beizos, reparten pan e túnidos en lata.

Algúns amargados permanecemos na sala de profes. Xa se sabe como somos: cans envexosos. Os bocatas só chegaban para a metade do alumnado e, por suposto, non estaba previsto que para ningún docente. Así pois, eu víame presto para manducar unha deliciosa mandarina, que foi o que comemos os alumnos e profes de secundaria, cando pola porta da sala chegan ELES. Veláí os tres conse lleiros, incluído Jesús Vázquez, Ilmo. de Educación. Reparten apertóns de mans e bicos a esgalla. Eu ollo a mandarina e o conselleiro a miña palestina. Faino como recriminando esa prenda, im-

buído, sen dúbida, polo novo espírito laico do goberno galego, xurdido de golpe na recente visita papal.

Entre o balbordo e as reverencias que agroman na nosa minúscula sala de profesores, o director presenta a lectora de Inglés, unha rapaza de N. Y. Ante isto, o Ilmo. conselleiro, con pasmosa fluidez e graza, berra en alta voz: Where are you from? (Texto indicativo de que el é o mellor exemplo do trilingüismo que preconiza). Segue esta frase coa deliciosa expresión: I love your city!, que traduce inmediatamente para os non letrados.

conselleiros, o alcalde, o superdelegado e o séquito de xornalistas na nosa sala de profes adornada con pasquíns da CIG que falaban de folgas e de ensino público de calidade. Mentres tanto, eu ollaba a mandarina.

Cando tocou a alarma, os membros de tan eficiente Goberno despedíronse con moitos bicos e apertas de mans, aos que o Ilmo. conselleiro engadiu en alto: See you later!, chiscando o ollo á nosa lectora, polo que eu deduzo que a tal frase debe querer dicir: Sufro unha discapacidade! (ou algo así).

Formoso e RE

Hei dicir que naquel intre, froito sen dúbida dunha educación deficiente e dun carácter corrompido polo nacionalismo, eu murmuro: Vaia por Dios! Mentres sinto que os superpoderosos ollos do conselleiro me traspasan.

En fin, logo deunos a man Rosa Quintana, non a presentadora, claro, e aí quedaron, quince minutos, os

Hei de engadir que, ao saíren todos e todas, alguén, nervisoso, entrou de novo na sala. Era a señora Farjas, que comezaba de novo a apretar mans e exclamaba cómplice: Ya sabéis, lu que necesitéis di la Cunsellería de Sanidazz!

E eu, por fin, devorei a mandarina!

Crónica CRISTOLOXÍA E XÉNERO nas IX Xornadas da ATE

Marisa Vidal Collazo e Maite Pérez Vázquez
(Mulleres Cristiás Galegas Exeria)

Ivonne Gebara foi unha das protagonistas das xornadas

A pasada fin de semana do 13 e 14 de novembro, varias compañeiras de Mulleres Cristiás Galegas Exeria viaxamos a Los Negrals (Madrid) para participar nunhas xornadas organizadas pola Asociación de Teólogas Españolas. Esta asociación naceu en 1992 co obxectivo de crear e difundir pensamento teolóxico e constitúese asemade como foro para o diálogo teolóxico e ecuménico.

É necesaria a reflexión teolóxica realizada desde a perspectiva das mulleres e a súa experiencia reflexionada desde a interrelación e a interdisciplinariedade. Con este punto de partida, a teóloga e presidenta da ATE Carmen Bernabé encetou as IX Xornadas da Asociación de Teólogas Españolas englobadas no título *Cristoloxía e Xénero*.

O primeiro relatorio estivo a cargo da psicóloga da U. P. de Comillas, Ana García Mina, que presentou a evolución do termo xénero e o seu uso como unha categoría de análise da realidade, que se empezou a ter en conta a partir dos estudos de investigación e análise das feministas

leiros que cada sociedade configura, os problemas aparecen cando a pertenza a un deses dous grupos implica unha valoración asimétrica da propia vida e da propia persoa.

“Xénero e contraculturalidade nos Evanxeos” foi o segundo relatorio. A teóloga Elisa Estévez, tamén da Universidade Comillas, fixo unha fundamentada e moi interesante achega sobre o desafío ao patriarcado e ao masculino do Imperio Romano que supuxo a masculinidade vivida e ofrecida por Xesús aos seus discípulos. Centrou a maior parte da súa exposición no capítulo XIX do evanxeo de Mateo, utiliza a figura do eunuco como unha etiqueta da que se vai apropiar Xesús para dotala dun novo significado co que podemos enxergar un novo concepto de masculinidade que se distancia dos modelos das sociedades androcéntricas. O eunuco vai simbolizar ao varón desposeído do seu poder, simboliza a renuncia ao poder do estatus, á xerarquía excluínte, ás imposicións nas relacións familiares e sociais. Xesús fai unha invitación a facerse eunucos sociais, isto supón un cuestionamento dos modos patriarcais de exercer a autoridade porque o vello patrón de masculinidade non serve para a construción do Reino.

Despois do xantar houbo un café teolóxico ao que fomos convidadas diferentes asociacións que traballamos na Igrexa con conciencia de xénero e atentas ás teoloxías feministas. O obxectivo deste espazo foi contármolos os nosos quefaceres e as nosas referencias teolóxicas, os camiños que estamos a abrir co noso pensamento e co noso compromiso e as metodoloxías que utilizamos neses camiños. Completou o día un relatorio de Fernando Rivas, da Universidade Comillas, sobre o Cristo sabedoría en Oríxenes de Alexandría e tres comunicacións que versaron sobre: figuras

É necesaria a reflexión teolóxica realizada desde a perspectiva das mulleres

iniciados nos anos setenta; até este momento o referente social, individual, ético e psicolóxico era o varón. Ana García Mina introduciu o concepto xénero como unha variable fundamental na construción da propia identidade e na estruturación da vida social porque da súa apropiación xorden a propia percepción e organización da realidade e a maneira de vincularnos e relacionarnos. Tanto a masculinidade como a feminidade podemos consideralos moldes ba-

cristolóxicas na mística renana, as representacións de Xesús na historia da arte europea e a experiencia cristolóxica de Luisa Paret, de Mulleres e Teoloxía.

Na mañá do domingo chegou o relatorio: “Por unha Cristoloxía inclusiva: unha proposta feminista desde América Latina” a cargo da doutora en filosofía e teoloxía Ivone Gebara. A teóloga brasileira comezou convidándonos a parármonos no título que indica xa que hai moitas cristoloxías e que, daquela, é importante preguntarse: para quen falamos cando falamos de Cristoloxía? Non hai un suxeito relixioso cristián, o que hai son persoas e grupos diferentes e aí necesito ubicarme; non se parte dunha concepción de Igrexa como Cristiandade senón como comunidades cristiás contextuais capaces de acoller as diferenzas que non levan necesariamente a anularse e si a encontrarse e dialogar. Facérmonos esta pregunta pode axudarnos a abrir sendeiros na escuridade do cristianismo no século XXI, con moita humildade e na acoillida das nosas diferenzas. Dado este primeiro paso, a proposta da teóloga feminista Ivone Gebara céntrase en tres dimensións:

a) unha Cristoloxía inclusiva, que se afirma máis que na centralidade da persoa de Xesús nos valores que sosteñen a vida e que fundamentaron a vida de Xesús e de tantas mulleres e homes de boa vontade. Alén de pensar en Cristo, título atribuído a un só home, empezamos a pensar na dimensión crística na que mulleres e homes somos incluídos.

b) unha Cristoloxía como un intento de superación da orde patriarcal. Nós, as persoas, somos máis importantes que a tradición. Eu non podo axustarme á tradición patriarcal, esta debe abrirse á miña vida para manterse viva.

c) unha Cristoloxía como revalorización da corporeidade humana e, en particular, da corporeidade feminina. Os Evanxeos non están feitos de conceptos senón de vida compartida: encontros, apertas, celebracións, danzas, comidas... Son os corpos vivindo con dignidade, aquí e agora, os que nos dan a medida do Amor.

Ivone Gebara acabou o seu relatorio cunha invitación a saír desa perspectiva filosófica que puxo a Deus arriba e a nós abaixo, a crer que o misterio do Amor habita na nosa carne e que podemos expresal simplemente coa palabra *quérote*.

Remataron as xornadas co relatorio da teóloga da universidade de Deusto, Marta Zubía, que foi trazando unha eclesioloxía con perspectiva de xénero feminino e dende unha cristoloxía inclusiva. Toda a súa achega dá para varias reunións nas parroquias ou grupos eclesiais onde se revise, analice e inventen novas formas de organización eclesial máis en consonancia coas mensaxes evanxélicas.

Non é a primeira vez que Mulleres Cristiás Galegas asiste ás xornadas anuais da ATE, pero desta vez a nosa

participación tivo especial importancia ao convidárenos a intervir no café teolóxico. Para nós foi un momento de aprendizaxe revisar o noso quefacer teolóxico, mirar a nosa traxectoria como asociación e ver onde estamos neste momento. E caemos na conta de que precisamos afondar máis na teoloxía feminista seguindo os camiños que para nós van trazando as persoas que están a facer teoloxía dende o lugar das mulleres.

De Madrid volvemos tamén cun convite para participar como asociación nas próximas Xornadas Europeas de Teoloxía Feminista, organizadas cada ano en diferentes cidades europeas e que no vindeiro 2011 se realizarán en Salamanca durante o mes de agosto.

Moitos retos se nos abren no campo da teoloxía feminista, e de novo as Mulleres Cristiás Galegas Exeria estamos aquí, acolléndoos e levándoos cara adiante. As perspectivas vanse ampliando, e na nosa asociación ímonos enriquecendo con todo o que estamos a vivir, afondando con sabedoría no noso ser de mulleres, na vivencia da espiritualidade e no noso lugar na sociedade.

A candieira

Elaborado por Christina Moreira

Advento*

A liturxia católica propón catro semanas para a preparación do Nadal. Catro semanas nas que se mesturan dúas chegadas, dous “advenimentos” de Cristo: xa veu, na nosa condición humana; volverá novamente revestido da súa gloria. Os cristiáns prepáranse para celebrar o nacemento do Neno de Belén e, ao mesmo tempo, volven os ollos cara o futuro para agardar o retorno glorioso de Cristo. É o Axa pero aínda non@. Para entrar no misterio do Nadal, a liturxia pon un énfase especial na personaxe de Xoan o Bautista, enviado por Deus para preparar os camiños do Señor.

O tempo do advento é tempo de devezo. Un desexo sempre alimentado, nunca satisfeito, que empurra cara adiante co gozo de saírlle ao encontro a Aquel a quen non deixamos de procurar. Alí onde exista un desexo, haberá un camiño.

Non é como agardar inqueda por un tren que non acaba de chegar. Tampouco a espera angustiada por un ser querido do que a vida corre perigo. Nin é a espera ilusoria de aqueles que só viven para un pasado desaparecido para sempre.

É a espera gozosa duns pais que se preparan para o nacemento do seu filliño. A espera dos vixiantes da alborada. Saben que, a noite pode chegar a facerse moi longa pero deixará paso ao día. É a espera dos namorados da vida. Viven en estado de acollemento. Estar vivo, é ser acolledor, acollidora, acollendo o que vai a vir, o que pode acontecer, o inesperado, o inédito. Entrar na aventura da vida.

Pero tamén están os decepcionados e decepcionadas da vida, os que xa non esperan nada dela. Xa non esperan nada deles mesmos, nin de Deus, nin da Igrexa, nin da sociedade. Poderíase dicir que a súa vida parou. Xa entraron na morte.

Cando Deus ven habitar entre nós, todo é novo, todo debe ser novo. É unha boa noticia que nos cambia a vida. O tempo do Advento faise extensivo á humanidade enteira. Un gran Advento de esperanza: *outro mundo é posible*. No noso planeta, coas chagas abertas das desigualdades e das violencias, pode xermolar a xustiza e a paz. Non existe a fatalidade. Cando Deus entra na nosa historia, abre as portas do futuro, regálanos a paixón polo posible.

*Tomado do sitio de Partenia

XUNTA DE GALICIA
PRESIDENCIA
Secretaría Xeral de Política Lingüística

EDITA: Asociación A. IRIMIA

FEITO EN PAPEL RECICLADO

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Manolo G. Turnes, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Bernardo García Cendán, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Carme Soto, Marisa Vidal e Xan Guillén.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

SUBSCRICIÓN: Apdo. 296 - 15705 Santiago de Compostela. Telf.: 655 028 253 / subscripciones@asociacion-irimia.org

SUBSCRICIÓN: ordinaria: 24 Euros. de Apoio: 36 Euros. **Correo electrónico** - asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: Caixa Galicia, CC/2091-0349-45-3040005822 - Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 **TIRADA:** 1.000 exemplares

DESEÑO E MAQUETACIÓN: Ninfa, Riveiro, Martínez

IMPRIME: Artes Gráficas LITONOR S.A.L.

DISTRIBÚE: IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://www.vieiros.com/canales/26/canal-irimia/> / <http://asociacion-irimia.org/revista.xhtml>

Boa Nova

A CLAVE

"Convertédevos porque chegou o Reino dos Ceos". Escribo estas liñas días despois da visita do papa Bieito XVI a Santiago. Mentres agardaba na catedral a chegada do representante de Cristo na terra víñanme ao pensamento varias ideas. Unha delas foi o feito de que tanta molestia pola chegada do representante e que pouca atención prestamos ao representado que tantas veces o aldraxamos nas celebracións eucarísticas (polas prásas, a pouca preparación, etc.), por ese non atopar a Deus a través de camiños diferentes, por ese pechar portas a novas maneiras de encontro. Penso que o que precisamos hoxe é converternos ao representado, volver a Xesús, abrirille camiños no mundo novo no que vivimos e na Igrexa á que pertencemos, e non despistarnos con tantos representantes. Algo fundamental nos nosos días é o estar en proceso de conversión. Non será doado pasar dunha relixión de autoridade a unha relixión de chamada pero aí está o reto dos cristiáns do século XXI, penso que ese é "o camiño da verdadeira vida".

José Manuel Iglesias

A PALABRA

DOMINGO 5 DE DECEMBRO. 2º DE ADVENTO

Mt 3, 1-12

Naqueles días apareceu Xoán Bautista no deserto, proclamando: "Convertédevos, que xa chega o Reino dos Ceos". El era de quen dixeran o profeta Isaías: Unha voz clama no

deserto: Preparade o camiño do Señor, endereitade os seus vieiros. Xoán ía vestido con pelos de camelo e cun cinguidoiro de coiro no van, e mantiñase de saltóns e mel bravo. Ía onda el xente de Xerusalén, de toda Xudea e mais da banda do Xordán. Confesaban os seus pecados e el bautizábaos no Xordán. Como se decatara de que moitos fariseos e saduceos viñan a que os bautizase, díxolles: "Raza de víboras! ¿Quen vos ensinou a fuxir do castigo que está a chegar? Dade froitos dignos dunha verdadeira conversión, e non vos fagades ilusións dicindo entre vós: "Somos fillos de Abrahán", porque vos aseguro que Deus pode sacar fillos de Abrahán mesmo destas pedras. Xa está a machada posta contra a raíz das árbores, e toda árbore que non dea froito hase cortar e botar ao lume. Eu bautízovos con auga para que vos convertades. Pero o que vén detrás miña é máis forte ca min, e nin tan sequera son digno de lle levar as sandalias. El havos bautizar co Espírito Santo e con lume. Porque trae a forcada na man, para limpar a súa eira e na hucha recoller o trigo; e ha queimar a palla nun lume que nunca se apaga".

O ECO

En "Platoon", unha gran película sobre a guerra do Vietnam, un dos protagonistas dicía nun momento que as escusas eran como o cu, porque todo o mundo tiña un. Posiblemente era un xeito moi bruto de expresalo, mais é a unha realidade a que todos nos confrontamos: cando o noso actuar se distancia do noso ideal, tanto ou máis que unha autocrítica, sempre aparece unha escusa. Di unha máxima latina que o descoñecemento da lei non exime do seu cumprimento. Pero no que a nós nos preocupa, que máis ca lei é o amor, temos a sorte de contar con persoas que coa súa vida nos contan, sen reproches, que as escusas escusas son e que o ideal non só existe, senón que se vive.

José A. Martínez

Falando da lingua

Lidia e Valentina

Pero como....! Cambian as normas de novo!????????

Estivemos esperando un par de semanas... Se cadra tardaban en aparecer as reaccións, pero agora xa cremos que está claro que non as vai haber. Seica o y (i grego de toda a vida) se vai chamar “ye”. Estabamos esperando oír en todas as cafeterías, ao froiteiro que nos vende os kiwis, á señora que leva os nenos á parada de bus, as reaccións típicas nestes casos: “*E de onde sacaron iso do “ye”? E nós xa tiñamos preparada algunha resposta, algo así como: “uf, non sabemos, pero estivemos a pensar que se cadra era nostalgia por aquela música ye-ye”* (aclaración para os máis novos: o ye-ye é un estilo de música pop moi estendido en España na década dos 60).

Tamén esperabamos escoitar protestas porque os dígrafos ch e ll deixasen de ser letras do alfabeto, é dicir, que unha palabra que empece por ch ou por dobre l, hai que ir ao dicionario buscalas no C ou no L. Vaia, coma no galego e en moitas outras linguas... E como que o “b”, o “v” e o “w” só se van poder chamar dunha maneira? Xa non podemos usar aquilo de b alta, b baixa...? Que mal!

E logo o de quitarlle o acento gráfico aos demostrativos “este, esta...” -na lingua de Cervantes, que nela se están a dar os cambios dos que falamos-? Ai, ai, vanse escribir

igualño ca en galego... E agora van ter que empregar outra desculpa os que dicían que o galego que os confundía para escribir en castelán...

Igualmente esperabamos reaccións serias por eliminar o acento gráfico de “solo”, o de “guion” e o do “o” que vai no medio dos números (iso que tan ben aprendemos de pequenas daquel comerciante que quería “5 o 6 quilos de patatas” e mandáronlle 506...). E xa non digamos iso de que quorum será cuórum, mentres que Qatar será Catar e Iraq pasa a escribirse Irak... Que lío!

Pois por máis que esperamos... ninguén dixo nada do ye de “yema” nin dos acentos mutilados, nin de nada... Pola contra, ben que oímos cando na reforma que se aplicou ao galego no 2003 se acordou que a letra Q se chamase “que” de “queixo”... por exemplo. E non foi unha reforma, senón un acordo ortográfico entre varias tendencias normativas... Aquí tamén argumentan a posta en común entre as academias de hispanoamérica e as da península...

Pois non, non se oe nada nin do ye de “yema”, nin dos acentos mutilados, nin de nada... Alá polo 2003, ao se aplicar a reforma do galego, si que se oía cando, por exemplo, a letra Q pasou a chamarse “que” de queixo... E iso que aquela non fora unha

reforma, senón un acordo ortográfico entre varias tendencias normativas. Aquí agora tamén argumentan a posta en común entre as academias de hispanoamérica e as da península...

Argumentan os académicos (da Real Academia Española) coherencia e bla, bla, bla..., pero ... se están sempre cambiando! A última reforma foi aínda no 1999. Pouco máis de 10 anos e volta a cambiar... Vaia, que debeu pasar o mesmo tempo ca houbo entre as dúas reformas do galego: a do 95 (con moitísimos menos cambios ca esta) e a do 2003.

Vaia, que se usa dobre vara de medir... Se se muda o castelán avánzase, é coherente... Se se troca algo no galego... hai que deixar de falalo e de escribilo porque non hai quen se entere....

Nós si que sabemos o que pasa... e vós tamén, a que si?

O Fachineiro da lingua

Os defuntos falan... castelán

Acabouse o mes de santos, e tomámoslle prestado o título a Ánxel Fole para preguntármonos por que se lles falamos aos vivos en galego, se ao noso avó lle dixemos sempre “canto te quero avoíño!”, na súa lápida poñemos “Tu familia no te olvida”? Ou un frío e impersonal silencio co nome e a data de nacemento e falecemento. Que foi daqueles magníficos epitafios latinos que glosaban en breves palabras a vida do que alí xacía? En Galicia hai 3750 parroquias e o 99% das súas lápidas están en castelán. As notas necrolóxicas dos xornais en galego só representan o 2%.

Cumpriría animar as autoridades eclesiásticas para que usen máis a nosa lingua nos actos litúrxicos: bautizos, vodas, defuncións, as empresas para que ofrezcan os seus servizos no noso idioma, e á sociedade para que se libere

dos prexuízos que pesan sobre nós máis que as propias lápidas. A Asociación de Funcionarios para a Normalización Lingüística, que traballa desde o 2007 para modificar esta situación, presentou este ano a campaña “En galego, agora e sempre”, animando aos concellos a sumarse a esta rehabilitación cultural e lingüística das persoas que fixeron posible o noso rico patrimonio inmaterial. Suxírense entre outras propostas, homenaxear aos devanceiros colocando unha placa á porta dos cemiterios co seguinte texto:

“Gloria eterna/a cantos aquí xacen/porque nos deron/ a Vida, a Terra e a Lingua”

Como reza no primeiro editorial da revista Nós “Saúde e Terra, compañeiros”

A.Q.

